

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONÁ.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ
EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lel, rendszeres tagdíja évi 200 lel, kiskgazdák, gazdatisztek és gazd. alk. részére 150 lel. A tagok az Erdélyi Gazdát 150 lel pótdíj ellenében kapják.

A lapfelfigyelő bizottság felfigyelése mellett felelős szerkesztő és kiadó:
TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 400 lel Negyed évre 100 lel
Fél évre 200 lel Egyes szám 8 lel

Belterjes vagy külterjes gazdálkodást folytassunk?

Irtta: Lázár Simon, az E. G. E. Cukorrépatermelési Szakosztályának, mint a Termelők Szövetségének elnöke.

Közeledik az ideje a cukorrépatermelők szokásos évi gyűlésének s így komolyan foglalkoznunk kell azzal, hogy az új szerződést mi módon kössük meg.

Az utóbbi évek alatt a termelők és gyárak között látszatra teljes béke uralkodott ami azonban nem jelenti, hogy a gazdák általánosságban meg lettek elégedve a helyzetükkel és érvényben levő szerződésükkel. A kérdést pedig általános szempontból kell bírálni és mérlegelni, mert ha egyes gazdák meg is találták számításukat, ez távolról sem jelenti, hogy a köznek az érdeke ki lett volna elégítve. Ezt az időszakot, tehát nem nevezhetjük a szó igazi értelmében béke időszakknak, hanem türelmi időszakknak. Vártuk türelemmel, olyan türelemmel amilyennel csak gazda rendelkezik, hogy mikor fog a helyzetünk jobbra fordulni. De miután ez nem következett be, ismét a cselekvés terére kell lépniünk. Ezt annál inkább meg kell tennünk, mert az utóbbi évek alatt óriási munkabér emelkedése, a közterhek folytonos fokozódása, a vasúti viteldíj drágulása, az ipari cikkek, végül pedig a pattanásig feszült pénzhány és ezzel kapcsolatos kamat kérdés oda juttatták a gazdákat, hogy most már ott ahol tud, és úgy a hogy tud segítsen a helyzetén, mert különben teljesen elmerül.

Sajnálatosan tapasztaltuk, hogy a gazdák érdeke teljesen el lett hanyagolva, s így kötelességünk a 12-ik órában feleszmélni és közös munkával saját magunk megmentésére sietni. Nem akarok részletesebben kiterjeszkedni az általános gazdasági helyzetre és mindjárt rátérek a napi-rendre kerülő cukorrépatermelési szerződésre, illetve a répatermelés rentabilitására.

Amint tudjuk a répa árat az utóbbi 2 évben a kormány állapítja meg évről évre rendszerint január havában a termelők és a cukorgyárak képviselőinek a meghallgatása mellett. Minimális árnak évek óta 80 lel lett megállapítva métermázsánként, az azonfelüli ár a mindenkori cukor árhoz igazodik, és pedig a cukornak október-március közti átlagárának a figyelembe vételével.

4 évvel ezelőtt olyanok voltak még a termelési viszonyok, hogy a 80 leles alapárát minimális alapnak el lehetett fogadni, akkor ez az ár a munkáltatási költségeken felül még valami nagyon csekély hasznot hozott, de az idén ez az alapár még a munkáltatási költségeket sem fedezi.

Hangsúlyozom ismételtén a munkáltatási költségeket, melyek alatt mást nem értek, mint a répa többszöri kapálását, egyezését és kiszédését.

Kérdem tehát, hogy szabad-e jövőre is olyan árt alapul elfogadni, amely még az önköltséget sem éri el? Hiszen maga az a tény, hogy egy bizonyos minimális árt elfogadunk azt a látszatot kelti, hogy legrosszabb esetben emellett az ár mellett is megtaláljuk a számításunkat és a mit azonfelül kapunk az tiszta haszon.

Van azonban ennek a nevetségesen alacsony alapárnak még egy — a gazdákra nézve kalasztrófális hátránya, amire később fogok rátérni.

A minimális alapárnak a kiszámítását és megállapítását én úgy képelem, hogy kiszámítjuk mennyi bruttó bevétele van a gazdának ha sokkal kevésbé belterjes gazdálkodást igénylő terményeket, búzát, vagy tengerit termel. Általános költségeket ugymint trágyázást, szántást, vetést,

személyzet fizetést, adót, kamatot és minden egyebet számításon kívül hagyjuk és tisztán a munka költséget vesszük számításba, ami az illető terményre esik.

Abból indulok ki, hogy a búzát vagy tengerit épen olyan minőségű és olyan intenzíven előkészített földbe vetjük, mint a cukorrépat s így alapul veszek 10 métermázsza buza termést, vagy harmados művelés mellett 12 métermázsza tengeri termést.

A) 1000 kgr. búzáért az ideai minimális ár mellett bevesszünk 7500 leit, vető magért le 100 kg. 750, 20% aratási és cséplési költség 1500 L., marad: 5250 lel.

B) 1200 kg. tengeriért nyersen eladva d. 400 lel: 4800 lel, munkáltatási költség nincsen. — Morzsolási költség 5% 240 L., Marad: 4560 L. A két számot összeadva, az átlagos bevétel holdanként 4905 lel.

A szalmát, polyvát, tengeri szarát és csutkát nem értékelem külön, miután ez egyenértékű a répa fejjel és szelet járandósággal. A mai nagyon magas vasúti fuvar és rendkívül alacsony állatárak mellett a szeletnek minimális értéke van. A répa termésnél 5 évi átlag termést veszek alapul. Más gabonáknál azért nem vehetem az 5 évi országos átlagot, mert egyrészt a répatermő vidéken általában jobb gabona terem, de főként azért nem, mert ha párhuzamot akarok vonni a répa és egyéb termények között ugyancsak a jól megmunkált és jó trágya erőben levő földeket vehetem alapul, erről pedig nincsen külön statisztika.

C) 5 éves országos átlagban termett hektáronként 169 mm. répa kat. holdra átszámítva 96 mm. répa.

D) A marosvásárhelyi cukorgyári körzetben a rendelkezésemre álló adatok szerint az 5 évi átlag termés kat. holdanként 107 métermázsza volt.

E) Eszerint ha tehát nem is számítom az ideai rendkívül rossz termést, hanem az 5 évi átlagot venném alapul, bevesszünk december 20-ig, az előlegek beszámításával, 80 leivel számítva az alapárat: 8560 leit.

F) Ebből lemegyen: nyári és őszi munkadíjra szerződés szerint holdanként 4200, munkások vasúti fuvar díjára 1600, élelmezésre 1800, a 107 mázsának vasúthoz való fuvarozására 1000, vagonbarakásra 200 L. Összesen: 8800 L. A kiskgazda is, aki családjával munkálja a répat legalább ennyira kell értékelje munkáját.

Ezek szerint a kiadás túlhaladja a munkáltatási költséget 240 lel, holott a buza, vagy tengeri termelésnél a bevétel többet holdanként 4905 lel túlhaladja a munkáltatási költséget, amit búzáért augusztus-szeptemberben, tengerinél pedig november havában kézhez kapunk. Hogy a 80 leles áron felül az idén mit fogunk kapni azt nem tudjuk, az csak március 1-én fog eldőlni, de hogy ez az összeg túl későre jut hozzánk az elvitathatatlan.

Komikus, de úgy van, hogy mi, — nem restellem kimondani — koldus gazdák, mi vagyunk a cukorgyáraknak a bankárjai és közben hihetetlen módon küzdünk a pénz hiány miatt, nem bírjuk a január 1-től háromszorosára emelkedő adókat kifizetni, nem tudjuk a téli szükségleteket beszerezni, a gazdaságba befektetéseket csinálni, hanem kénytelenek vagyunk

uzsora kamatra 35—40% os pénzt felvenni, ha egyáltalában hozzá juthatunk. Ez annál kevésbé indokolt, mert a cukor készpénz áru, azt előre fizetik a kereskedők a rendelésnél, de különben is szokatlan gazdasági terményeket hitelbe eladni. Alig hiszem, hogy malmok, szeszgyárak, sörgyárak, vagy kereskedők hitelbe, 4—5 hónapra kapjanak terményeket. Erre céloztam a bevezetésben, hogy a nagyon alacsony alapár milyen katasztrófális a gazdákra.

Amint már említettem a répának az ideai árat csak március 1-én fogjuk megkapni, ezen már nem tudunk változtatni, mert ilyen a megállapodás, de gondolkoznunk kell, hogy miképpen csináljuk jövőre nézve.

A fentieknek a figyelembe vételével, ha a gabonánál mutatkozó 4905 leli holdankénti bruttó bevételt vesszük alapul, melynél a gazdának a többi költségek levonása után majdnem semmi haszna nincsen, a jövő alapárt a következőkben találjuk meg:

Munkáltatási költségek az F. alatti összeállítás szerint 8800 lel, hozzá a B alatti tétel 4905 lel, összesen 13,705 lel.

107 mázsás termésből jut egy mázsára jövőre tehát 128 lel. A minimális árat tehát az eddigi 80 lel szemben 128 leiben, illetve kereken 130 leiben kellene megállapítani.

Eddigi fejtegetéseim inkább a jövő évi alapár megállapítására irányultak, de természetesen tisztáznunk kell a tulajdonképeni végleges átvételi árat is, mert a bizonytalan helyzet csak elkedvetleníti a termelőket és a cukorrépa termést háttérbe szorítja és ismét extenzív gazdálkodásra térnek vissza, amire a hajlandóság már meg is van. Ha tekintetbe vesszük a répához szükséges költséges talajművelést, a nagy trágya szükségletet, a nagy rizikót stb. . . . úgy véljük, hogy az ideai ár legalább 150 leit kellene elérjen. Reméljük, hogy árgényeink kielégítése tekintetében az iparügy miniszterium, mint eddig, a folyó évben is megértéssel és jóindulattal segítségünkre siet, belátva azt, hogy csakis így alakulhatunk át kurot exportáló állammá.

Fenti közleményünkkel nem szándékozunk a termelők s gyárak közé éket verni, mi az ezek közti jóviszonyt továbbra is ápolni akarjuk, de erre az anomáliára fel kellett hívjuk gazdátársaink figyelmét és feltételezzük, hogy a gyárak, ha tárgyilagosak, maguk is el kell ismerjék álláspontunk helyességét.

A mezőgazdasági és épület jövedelmek adójának revíziója.

Többször írtunk már a kormánynak azon tervéről, hogy a föld és épületadókat 1927. január 1. től kezdődőleg lényegesen felemelni szándékozik. A pénzügyminiszterlumban el is készült az erre vonatkozó törvény tervezete, amelynek lényegesebb pontjait az alábbiakban közöljük:

1. szakasz. Az egyenes adók egyesítéséről szóló törvény megváltoztatása képen a mezőgazdasági jövedelmek adója (az 1—6 kategóriáig bezárólag) valamint a megfelelő pótdadók százaléka 1927. január 1. vel az 1923. évi adókievétel bizottságok által megállapított megadóztatható jövedelem 3-szorosa után fog számíthatni. Ezen megadóztatható jövedelemtöbbet hivatalból lesz a közvetlen adónyilvántartásába

bevezetve és ezután fognak a kivetések megtörténni.

2. szakasz. Az egyenes adók egységesítéséről szóló törvény 18. ik szakasza 1. ső és 75. ik bekezdésének 1-ső pontja alapján az 1927. évi adókövető bizottságoknak joga van a városi és mezői beépített ingatlanok (az utóbbiak amennyiben kereskedelmi vagy ipari célt szolgálnak vagy bérbe vannak adva) után új kivételeket eszközölni a régié helyett, melyeknek érvényessége 1927. január 1-vel lejár. Ezen adók a tényleges bérérték után állapítottak meg, amely az adózás alkalmával találhatók az egységesítésre szóló törvény 15. ik szakaszának rendelkezései alapján. Azon épületek vagy lakások után, melyekben a tulajdonos lakik a becslési módokat a központi pénzügyi bizottság által állapítottak meg ugyanazon törvény 84. ik szakasza alapján.

A régi királyság 1916. augusztus 1.-e előtt a kapcsolt részeken 1921. augusztus 1.-e előtt birt ingatlanoknál ezen becslés nem multhatja felül azok bérértékének 9 szeresét, viszont ha ezek 1919. január 1.-e után vásárolták az eladási ár szolgálat alapul 5%-os jövedelmezőséget számítva. Az adózók kötelesek minden ingatlanra nézve az illetékes pénzügyi hatóságnál hivatalos úrlapon nyilatkozatot tenni az igazoló okmányok melléklésével. Az állam megállapítja minden ingatlanra nézve a jövedelmet, tekintet nélkül arra, hogy tétel-e nyilatkozat vagy sem. Ugy a nyilatkozattétel valamint a megállapítás is a pénzügyminiszter által megállapított határidőn belül történik.

3. szakasz. A hozott határozatok 1927. január 1. el lépnek életben és végrehajthatók még akkor is, ha nem maradtak végérvényesek. Megváltoztathatók az adótörvényben előírt formák alapján.

4. szakasz. A falusi épületek jövedelmének adója, amelyek lakásnyújtó szolgálnak, valamint az ezekkel kapcsolatos pótdadók kulcsa 1927. január 1.-vel az 1923. évi adóbizottságok által megállapított jövedelmek 3 szorososa után számíthatnak. Ez a jövedelem többlet hivatalból fog az egyenes adók nyilvántartásába bevezetetténi.

5. szakasz. Az egyenes adók egységesítéséről szóló törvény 1-ső pontjának 75. ik szakasza alapján megállapított becslési időszak tartama 1926. december 31.-ével megszűnik.

Zárszó,

a „Gazdák és az idejégek” című cikkekhez.

Örömmel olvasom előbbi, fentli című cikkemhez Dr. Nagy Endre és Dr. Szász Ferencz urak hozzászólását. Miután nem sok szabad idővel rendelkezem, de azt hiszem, az Erdélyi Gazda sem engedheti meg egész terjedelmének ez ügybeni állandó igénybevételét, mint az egyesült intézetek kolozsvári konferenciájának t gja, magam, tehát nem a biztosító társaságok nevében az alábbi rövid válaszom volna.

Igen egészségesnek tartom dr. Nagy Endre azon javaslatát, hogy a differenciális ká ok elintézésére egy állandó jégbíróóság állítsassék fel. Bizton remélem, hogy ezzel azok a bizonyos jogtalan követelések letörtenek, miáltal statisztikánk megjavul és ezzel a társaságok biztosítási díjtételeiket redukálni tudhatják.

Dr. Szász Ferenc barátom cikkemet azonban nem helyesen fogta fel. Szomorú lenne a kárbecslők sora, ha minden nap késhegyre kellene menni. Talán még sincsenek ennyire elromolva gazdáink, vannak még szaktudással rendelkező, megértő gazdák is. Miután a kárbecslőknek nem céljuk a gazdák megrövidítése, a jégkárok felbecslése legtöbb esetben békésen, simán, azt nélkül intéződik. Én erőszakos károkat az érlelmezem, hogy igen nagy számban vannak felek, sőt ma már egész községek,

hogy egy-egy teljesen jelentéktelen, kárt nem okozó daraesőre egy nyáron 4–5 szőr is kárt jelentenek. Ezeket az eseteket kell tehát ki küszöbölni. Ezek után lehet csak a díjtételek redukálásáról beszélni.

Dr. Szász Ferencz egyezségét szívesen tenné magamévá. S szívesen javasolnám a konferenciának, hogy a károkat a mindenkori szeptember elsejei árakkal számoljuk el. De csak azon esetben, ha az akkori árakkal felszámított díjakat azok a gazdák is megfizetnék, kiknek káruk nem volt és ezeknek megfizetésére Dr. Szász Ferenc barátom által szervezett gazdák anyagi garanciát vállalnának.

Még csak ahhoz akarok szólni, hogy a biztosító társaságok tűzkáraitak békében aranykoronával fizették azután pedig olyan valutával, amilyennel a biztosítási díjakat inkasszálták. Tehát nem lehet a tűzbiztosítást összehasonlítani az életbiztosítással.

Más eset ez az életbiztosításnál, itt már magassabb országpolitika intézkedik. És így a biztosító társaságok is olyan valutával fizetnek, amilyen valutával fizetik a gazdák a békében megterhelt birtokaik adosságait.

Kolozsvár, 1926 november hó 29.

Deák János.

Néhány szó a mételeykóról.

1922. óta nem volt hazánkban oly mételeyjárvány, mint amilyenek előjelei az idén mutatkoznak.

A folyók melletti vidékeken a vizenyős térségek azok, ahol a legelő jószág a mételeyt felszedi. Az idejégek csapadékos nyár után ismét nagy járványtól kell tartani. A sok víz ugyanis az igazi tenyésztelpe a mételeynek. A legelő jószág a bélsárral elhullatja a mételeypetéket, ezek különféle átalakuláson mennek keresztül. A petéből kibuvó állatok egy csigába bujnak, ott átalakulnak, majd a vizen uszkálva rátapadnak a fűszálakra és legelés közben jutnak a szarvasmarha gyomrába. Az ilyen vizenyős helyekről kaszált széna is fertőzhet. A gyomorba, onnan a bélbe jutott álcák az epevezetékben keresztül jutnak a májba, 3–4 hónap alatt teljesen kifejlődnek és szívják az állat vérét. Ha idejekorán nem gyógyítjuk az állatot, ez okvetlen elpusztul.

Minden gazda ismeri a mételeykór tüneteit. A szem vértelen nyálkahártyái, a juhoknál daganat a torok táján, meglazul a gyapjú, kihull, szarvasmarháknál borzas a szőrzet, étvágytalanság, hasmenés, végre teljes elgyengülés. A juhok csakhamar elpusztulnak, ugyanerre a sorsra jutnak a szarvasmarhák is, ha csak a gazda idejekorán a mészáros kezére nem adja őket potom áron.

Van a mételeykórnak egy biztosan ható gyógyszere, a Distol, amit ha idejekorán adunk be a mételeykórban szenvedő állatoknak, teljesen meggyógyulnak. A Distol ugyanis a gyomron át a bélbe jutva, előli a vért szívó állatokat, amelyekből gyakran 2–300 is található a bélben. Ha a Distollal való kezelés után 6–8 napra leülünk egy ilyen állatot, egyetlen élő mételey sem lesz abban található. A beadás is egyszerű. Az állat test súlyának megfelelő adagot (kapsulát) kell az állattal lenyeletni. Juhoknak két egymást követő napon, szarvasmarháknak pedig négy napon át kell a megfelelő Distol-adagot beadni. A beadás után 4–6 napra mutatkozik a javulás, a juhok gyapja újra klnő, a szarvasmarhák ismét jó étvágyal esznek és 4–5 hét után 10–15% súlygyarapodás mutatkozik. Vemhes állatnak is beadható a Distol, de ne várjunk addig, míg a vemheség már előrehaladott és a beteg állat ennek folytán legyengül. Minél korábban veszi a gazda a beteg mételeyes állatokat gyógyítás alá, annál könnyebben bírják a kezelést.

EGYLETI ÉLET.

Három felirat a kormányhoz.

Egyesületünk az utóbbi hetekben a gazdaközönség sérelmei tárgyában gazdakörökben állandóan felhangzó panaszok és a mezőgazdasági termelés válsága folytán általános elkeseredés tolmácsolá-aképen három felterjesztéssel fordult a földművelésügyi miniszterhez és pedig:

1. *Az állat- és gabonaértékesítés elősegítése* érdekében kérte egyesületünk: a) A kiviteli tilalom alatt álló állatok és mezőgazdasági termények vámmentes kivitelét. b.) Állat és gabona, valamint egyéb mezőgazdasági termények, gyümölcs, lóhere, stb. vámmentes kivitelét. c.) A kivitelhez ma kötelező vizsgálati bizonyítványok és azok költségeinek a legminimálisabbra leendő redukálását. d.) Az exportra kerülő állatok ma érvényben levő nyolcszoros állatorvosi vizsgálatának redukálását. e.) Megfelelő mennyiségű és minőségű vagon külön költség nélkül való rendelkezésre bocsátását.

2.) *A gazdák magán tulajdonát képező lovaknak a legnagyobb gazdasági munkaidőben katonai célokra történő bevonását illetőleg* kérte egyesületünk a földművelésügyi minisztert, hogy megfelelő helyen teendő intervenció útján hasson oda, hogy a gazdákat ez oldalról érni szokott sérelmek megszűnjenek és hogy a katonai célokra szükségelt lovakról mindenkori vásárlás útján történjék gondoskodás oly módon, hogy amíg a hadseregnek a lovakra szüksége nincsen, azok tartás fejében a gazdáknak adassanak ki megfelelő biztosíték ellenében.

3.) *A szőlőművelés és bortermelés krízisének megszüntetése* érdekében egyesületünk az állam részéről a következő intézkedéseket kérte: a.) A bor kivitele engedélyhez kötéssé (mint jelenleg). b.) A bor kivitelénél a hordók csomagoló anyagként kezeltessenek és a határon biztosíték és vám nélkül engedtessenek át. c.) A szállítási és vámköltségek jobb kihasználása céljából engedtesse meg, hogy a kivitelre szánt bor szesztoka 20%-ra emeltesse borpárlat hozzáadása által. d.) Borvidékeink jó hírnevét károsan befolyásoló direkt termő fajták telepítése megfelelő intézkedések által korlátoz közé szoríttassék. f.) Kérte egyesületünk végül a részletekben való eladás megkönnyítését azért, hogy a literenként vagyis detailban való eladás esetén az adó csakis a részleges eladásra szánt és megkezdett hordók után fizetessék előre és ne az egész készlet után.

Ugyancsak javasolta egyesületünk a bortermelők érdekképviseleti szerve útján egy *anket* összehívást egy szőlőművelés feljavítását szolgáló törvény alapelveinek előzetes megtárgyalására.

Tagdíjnyugtázás.

Az E. G. E. titkári hivatalához a következő összegek küldettek be:

1923. évre 100 L. tagdíjat fizetett: Halter Ottó Imecsfalva.

1924. évre 100 L. tagdíjat fizetett: Halter Ottó Imecsfalva.

1925. évre 100 L. tagdíjat fizetett: Halter Ottó Imecsfalva, dr. Jakó Dénes Réty (50 L.).

1925. évre 100 L. E. G. pótdíjat fizetett: dr. Jakó Dénes Réty.

1926. évre 150 L. tagdíjat fizetett: Kiss György Nagyenyed, Borbély N. Miklós Torda, dr. Jakó Dénes Réty (50 L.).

1926. évre 100 L. tagdíj pótlást fizetett: Ferenczi Lajos Kolozsvár, Knoblanck Miksa Oravicza, Mörlicz József Győr, Braumüller Emil Delta, Pápay János Tihó, Vm. Gazdasági Egylet Szatmár, Id. Gaál József Orogánváralja, Kubick Ferenc Kötliget, Csiki Gyula Folya, Fényes Sándor, Ajtay Albert Kozárvár.

1926. évre 200 L. tagdíjat fizetett: Halter Ottó Imecsfalva.

1926. évre 100 L. E. G. pótdíjat fizetett: dr. Jakó Dénes Réty.

1927. évre 150 L. tagdíjat fizetett: Barna György Alsózsuk.
1927. évre 150 L. E. G. pótdíjat fizetett: Barna György Alsózsuk.

Gazdabál. Az E. G. E. Igazgató választmánya legutóbbi ülésében elhatározta, hogy az 1927. évi farsangon ismét megrendezi a gazdabált, amelyre az előkészületeket a vizalmi bizottság meg is kezdte. *A bál Kolozsváron az idel farsang első bálja lesz, amennyiben január hó 8. án fog megtartatni a Newyork szálló összes földszinti helyiségeiben.* A bál napján d. e. az E. G. E. gazdasági előadásokat rendez Kolozsváron.

A cukorrépatermelőkgyűlései. A Cukorrépatermelők Szövetsége Marosvásárhelyen december hó folyamán ülést tart. Az ülés napja még nincsen pontosan megállapítva. A Szövetség aradi tagozata dec. hó 12.-én Pécskán vándorgyűlést rendez, amelyen Alföldi Pál és Popescu Alexa ny. kamarai igazgató fognak előadást tartani.

Kik vállalkoznak kukorica termelési kísérletek végzésére? Az E. G. E. Növénytermelési Szakosztálya elhatározta, hogy a különböző kukorica-fajtákkal Erdélyben termelési kísérleteket fog végezni. E célból felkéri mindazon tagtársakat, akik erre vállalkozni óhajtanak, hogy e körülményt az E. G. E. titkári hivatalához bejelenteni sziveskedjenek. — A tengeri fajtákat a Szakosztály meghozatja és önköltségi áron bocsátja a kísérletek végrehajtására vállalkozó termelők rendelkezésére. — Hozzathat a Szakosztály a magnemesítőktől eddig beérkezett értesítések alapján bánkúti kaményszemű, bánkúti lófogu tengerit, mely az alcsúti pignolettóból lett előállítva, továbbá lapusnyaki tengerit. Egyidejűleg keres megvételre a Szakosztály fajtiszta putyi, pignoletto, csinguantino, székely és egyéb Erdélyben beváltó fajtákat termelési kísérletek céljára. — Kéri a szakosztály ezert az eladó készletek bejelentését a származás és termelés módjának szives közlésével.

Törvények, rendeletek.

Az új vasúti kocsibeállítási díjak. A C. F. R. vezérigazgatósága december 1. től kezdve módosította a kocsibeállítási illetékeket. Az új kocsibeállítási díjak következők: egy külön kocsi 125 lei, két kocsi beállítási díja egyenként 110 lei, három kocsi beállítási díja vagononként 100 lei, négy hat vagon beállítása egyenként 85 lei, héttől tíz vagoné egyenként 70 lei, míg tíz kocsinál nagyobb szerelvények beállítása vagononként 50 lei.

A kormány gazdasági tanácsának határozatai. A kormány gazdasági tanácsa a következő exportilletékeket állapította meg: a dió kiviteli illetéket 40 ezer lei, a fehér gyapjurongy exportilletéke 10,000 lei, a többi gyapjurongy pedig 3000 lei, a kenderkóc exportilletéke 2 lei, az állati oltóanyag kiviteli illetékét az amerikai állattenyésztők javaslatára az eddigi 22 százalékos ad valorem illeték helyett 100 kilónként egy leire csökkentették. Az exportálható lovak korhatárát 6 évről 5 évre redukálta a gazdasági tanács. A dió kiviteli díjak leszállítása késő szülot, mert a diónak már karácsony előtt rendeltetési helyén kell lennie, az idej készletek már túl vannak a határon. Az állati oltóanyag kiviteli illetékének leszállításánál a gazdaközöniséget inkább érdekelné az oltóanyagok behozatalának elősegítése, miután — mint köztudomású — e tekintetben a hazai gyártmányokkal szomorú tapasztalatokra tettünk szert. A lovak exportálásának engedélyezését az E. G. E. több ízben kérte illetékes helyen, azonban a korhatárnak 5 évre való leszállításával az ügyen segítve nincsen.

Irodalmi Szemle.

Gazdasági sérelmeink és kívánságaink cím alatt december elején hagyják el a sajtót, a gyergyói közgazdasági gyűlésen elhangzott előadások, az összes felszólalások, és határozatok. A könyv önálló fejezetekben közli az ott előterjesztett szakelőadásokat, u. m.: 1. A mezőgazdasági termelés fejlesztése s az állattenyésztés főbb problémái: *Molnár Imre* Gazdasági Egyleti titkár, Szatmár. 2. A gabona és állatkereskedeleme akadályai. Az agrárvámok. A mezőgazdasági adóügy. *Török Bálint*, az Erdélyi Gazdasági Egylet titkára, Kolozsvár. 3. A mezőgazdasági szakoktatás. *Cs. László László* nagybirtokos, Lapusnyak. 4. Az agrárreformmal kapcsolatosan még megoldásra váró kérdések. Az állami rezervák felhasználása. Az okleveles gazdatisztek igényei. A kisajátított földek vételárának kifizetése. A beltelkek kisajátításának kérdése. *Dr. Szász Ferenc* földbirtokos, Dezmér. 5. Az erdélyi magyarság mezőgazdasági organizációjának kiépítése. *Dr. Nagy Endre* Gazdasági Egyleti titkár, Dés és *Orbán Balázs*, a Székely Földműves Szövetség igazgatója, Marosvásárhely. 6. A mezőgazdasági hitel. *Bárdos Péter* kiszgáza, Magyarfenes. 7. A Gazdasági Hitelszövetkezetek szerepe és feladatai. *Dr. Ferencz József*, a Gazdasági Hitelszövetkezetek Szövetségének ügyésze. 8. Az erdőgazdaság problémái, különös tekintettel az erdő kisajátításokra. A csikmegyei magánjavak. Az ősmaroszéki havasbirtok. *Dr. László Dezső* orsz. képviselő. 9. A szőlőgazdaság, bortermelés és borértékesítés. *Dr. Koltzó Jenő* orsz. képviselő.

Kisebb szakközlemények.

A csávázott mag felhasználása. Csávázott magot sohase tarisunk el a következő vetésig, mert csökken a csírázóképessége s az utóferőtérés veszedelme sincs kizárva. A formáltonnal csávázott buza megőrölhető. A rézgáliccal s a higanyos csávázó szerekkel kezelt mag, előzetes s igen alapos, legalább kétszer megismételt mosás s kiszáritás után takarmányul mérsékelt adagban felhasználható. Óvatosságból az előrehaladt vemhes állatok még mérsékelt adagban se kapjanak ilyen abrakot.

A juhok téli takarmányozása. Larrasz kiváló német juhász utal arra, hogy a juh csak akkor képes sok gyapju termelni, életképes bárányt ellenni s azt tejjel bőségesen ellátni, ha a takarmánnyal elegendő fehérjét kap. Ennek a követelménynek az őszi legeltetés rendszerint eleget tesz, mert a fű-, a here s a lucernatartó, a répa- s a burgonyaföldek levélhulladéka sok fehérjét tartalmaz. Ezért a tél beálltakor többnyire nagyon jó husban kezdik a juhok az istállózat s kevesebb abrakkal teletethetők, mint ha soványak lennének. Véleménye szerint ezért ez volna a legkedvezőbb ellési idő, amikor a juhok félig kihívva kerülnek a legelőről az istállóba. A leelő s szoptató juhokkal az istállóban a teletelés alatt répát, szénát, szalmát s abrakot szokás etetni. A répa kedvezően hat a tejelválasztásra, de a napi fejenkénti adag ne haladja meg a 2—2.5 kg.-ot. Ha takarmánycukorrépat s 1 kg. pillangós virágú szénát etethetünk, akkor a szoptató juhok teljesen nélkülözhetik az abrakot, mert máris elegendő fehérjéhez jutottak. A legkiválóbb juhtakarmány a szeradella ugy zölden, mint besavanyítva, vagy szénává száritva. Ha kevés fehérjét tartalmazó szénánk van, vagy kevés a szénánk, akkor a szoptató juhoknak abrakot is kell adnunk. Ahol csillagfürt termelés folyik, abból naponta 1/8—1/4 kg.-nyi mennyiség adható. Zab a szoptató anyáknak s a toklyóknak esztendőkor nem való. A juhok ásványi anyagszükségletéről (konyhasó és mész) fokozott figyelemmel gondoskodjunk. Fenyves vidékeken a fák friss galyait szórhatjuk a juhok elé. Előszereettel lerágyják s ezzel a gyapjurágást is megakadályozhatjuk.

Vegyes közlemények.

A fogyasztási adók felemelése. A megélhetési viszonyok annyira nehezek, hogy a gazdaközöniség roskadozik a sok adó és a drágaság sulya alatt, ennek dacára a föld adó háromszorosára való felemelése és az u. n. utadón kívül, mely minden igavonó állat után 250 lei újabb adót jelent, a közszükségleti cikkek fogyasztási adóját is felemelik. Így jan. hó 1-től a fogyasztási adó a petroleumért literenként 1 lei, benzin után 40 bani, cukor után 4 lei (eddig 1 lei volt) mosószóda után 3 lei, ecetszesz után 8 lei, táblaolaj után 3 lei, ásványvizek után 60 bani, tea után 3 lei, kávé 3 lei, pótkávé 1 lei, déligyümölcsök (citrom, narancs) 1 lei, rizs 50 bani, növényzsir után 1 lei 50 bani lesz kilogrammonként.

Ezen árúkból raktáron lévő készleteket be kell jelenteni, a fogyasztási adókülönbözet utólagos befizetése végett.

Hogy hova fog ez vezetni, hiszen megjósolhatjuk, az anyagi csődhöz. Ha ezt elkerülni óhajtjuk, úgy összes termelvényeink árát már ma 50% kal fel kellene emelnünk, de szervezetlenül ezt sem tehetjük meg.

Ujból emelik a papír vámját. A kormány gazdasági bizottsága elhatározta, hogy a papír vámját, amelyet a múlt év végén felemeltek, újból emelik kilogrammonként 8 leire. A hír nagy felháborodást váltott ki a fővárosi sajtó körében, mert már arról is értesültek, hogy a belföldi papirgyárak újolag vissza akarnak élni a vámemeléssel és felemelik az újságpapír árát 18 leiről 23 leire. — Megjegyzendő, hogy a papír ára most is a 18 leies árak mellett békeparitáson felül van.

Ne csodálkozzunk tehát, ha a lapok is emelik előfizetői díjaikat és társadalmi egyesületek is tagdíjaikat.

Amerikai olajháboru. Az Egyesült Államok és Mexikó között éles ellentétek merültek fel, mert Mexikó kormánya a földalatti petroleum-, olaj-, stb. tulajdon jogát jövőre az állam javára óhajja fenntartani és e körülmény az Egyesült Államokbeli olajkiványokat anyagilag igen érzékenyen sújtaná. Az ellentétek elsimítását a törvényhez fűződő anyagi érdekek jelenleg igen megnehezítik.

Amikor a vonat és az automobil versenyeznek. Svájcban elhatározták, hogy egy pár vonalon bevezetik az automobil vonat rendszert. Vagyis vasúti sínekre alkalmazható kerekekkel ellátott autók fognak tízpercenként indulni az állomásokról. Egy egy autóhoz egy tartalék kocsit is szerelnek az időközben felszálló utazók számára.

Egy görögkatholikus lelkes a magyar kiszgádk ellen. Mint tudósítunk jelenti Pirocska Mihály gk. lelkes a ref. magyar kiszgádkat 120—200 leies büntetésekkel sújtja, amiért gyermekeiket a magyar és nem a román iskolába iratják be és járattják s ezenkívül meg nem szavazott összegeket akar rajtuk gk. egyházi célokra felhajtani. A kiszgádk illetékes helyre jogorvoslatért fordultak.

A Szatmármegyei Gazdasági Egyesület a gyümölcs- és bortermelő gazdaközöniséghez. Az E. G. E. Szőlészeti Borászati és Gyümölcsészeti Szakosztálya megkeresést intézett a társegyesületekhez az általa képviselt érdekek hathatósabb védelme céljából. — Az Sz. G. E. ezen akció anyagi támogatásához szőlőtőkénként egy bani és gyümölcsfáknaként 10 bani hozzájárulást kér a termelőktől. — Ha minden szőlőgazda és gyümölcsstermelő vállalná ezt az önkéntes adót virágzó gazdatársadalmi élet anyagi alapjait vehetnék meg. Szeretnők, ha az egyesület felhívása eredményre vezetne és például volna állítható a borvidékek bortermelő gazdái számára.

A kolozsvári hóstáti gazdák birtokügye. Köztudomású, hogy azok a köztisztviselők, akik a hóstáti gazdák földjéből jutottak házhelyekhez, birtokháborítást pert indítottak

területek előbbi tulajdonosai ellen, amiért azok a tavasz folyamán miniszteri ígéret alapján volt földjelket felszántották és bevetetették. Ez a per váratlanul érte a gazdákat, miután a tényleges birtokbaadás nem történt meg, másfelől, pedig az agrár comite rendelet formájában biztosította a hóstátiak folyó évre való használati jogát. Egy-egy házhelyért 150—200,000 L. ig perelik a kiscgazdákat, noha ők kb. 5—8000 L. értéket kapnak földjelkéért *kat. holdanként*.

A kolozsvári gazdák gyűlése. A Kolozsvári Gazdasági Egyesület választmányára november hó 28-án népes ülést tartott, amelyen *Berkli* József elnöke alatt elhatározták, hogy a Kolozsváron legjobban beváló ekefajták bemutatása céljából egy ekeversenyt rendeznek a tavasz folyamán. Tudomásul vette a választmány, hogy az elnökség 3 waggon korpát vásárolt, amelyet önköltségen áron bocsájt az egyesület tagjai rendelkezésére. Az egyetemes székhatározat ügyének letárgyalása után elhatározták, hogy hushagyó kedden egy műsorral egybekötött táncmulatságot rendeznek, amelyen való közreműködésre mindhárom földész dalárdát felkérlik.

Vitéz Mihály-rend lovagjai is földet kapnak. A kormány egy törvénytervezetet dolgozott ki, amely szerint a Vitéz Mihály-rend lovagjai 25 hectár földet fognak kapni díjtalanul, nemzeti ajándék gyanánt.

Veszélyben a falusi parochiák. A kultuszminiszter november 20-ikán egy mindenteljes nagy megütközést keltő rendeletet adott ki, mely szerint a városokban 400, a falvakban 200 család szükséges ahhoz, hogy az egyházak államsegélyben, kongruában részesüljenek. A rendelet megjelenése nagy nyugtalanságot váltott ki, úgyhogy a miniszter szükségesnek látta, a kedélyek megnyugtatására a sajtóban közzétenni egy nyilatkozatot, hogy a kérdéses rendelet nem a multra, hanem a jövőre vonatkozik. Ez ügyben dr. *Makkai* ref. püspök is nyilatkozott és sérelmesnek tartja a rendeletet, mert ha az csak az ezután létesítendő parochiákra vonatkozik, miért rendelte el a miniszter a családok összelrását a már létező parochiákra is. Szerzett jogainkon esnék sérelem, ha a papi állás megüresedés után az új betöltéssel új parochiának minősítették.

A másodfokú agrárbizottság új elnökétől az igazságügyi miniszter Pacurar törvényszéki bíró lemondása folytán *Dunca* Gerő törvényszéki bírót nevezte ki Kolozsváron.

A román-magyar döntőbíróóság a múlt héten kezdte meg ülésezését Párisban, ahol többek között döntés alá kerül a magyar állampolgárok és repatriáltak erdélyi birtokainak ügye is, amelyek az agrárreform rendén kisaajuttattak. Romániát a tárgyaláson Titulescu londoni követ képviseli, a jogi képviselőt Millerand köztárs. elnökre bízták.

A nagyváradi, szatmári és aradi szövetkezeti értekezletek. Az elmúlt hetekben a „Hangya” kötelekebe tartozó szövetkezetek vezetői *Nagyváradon, Szatmáron és Aradon* gyűltek össze körleti értekezletre. Ezek az összejöveteleken a szövetkezeti tőkegyűjtési módok és a szövetkezeti nevelés kérdéseit tárgyalták meg. Elfogadták dr. *Harmath* János igazgató javaslatát az évenkénti „szövetkezeti nagyné” megszervezése és rendszeresítése tárgyában. *Rohay* László vezérigazgató a szövetkezeti raktár felállításának kérdésével kapcsolatban a központi áruellátás megkönnyítése tárgyában kért módosítások lehető keresztülvitelét ígerte. Az értekezleteken megállapítható volt, hogy a szövetkezetek a központi kapcsolatot teljes kiépítését a szövetkezeti fejlődés és a tökéletesebb és olcsóbb áruellátás céljából elhatározó jelentőségűnek és fontosságúnak ítélik.

A cseh cukor árának újabb felemeléséről ír egy prágai lap, mely szerint már megtörtént a döntés arról, hogy a cukor árát december elsejével 488 koronáról 502 koronára emelik mázsánként. Ebben az évben tehát most

már másodszor emelik ott a cukorárakat. Ebben az évben tehát most már másodszor emelik a cseh cukor árát. A kiskereskedelemben egy kiló cukor ára kb. 6 cseh korona lesz, ami cca. 36 leinek felel meg. Ha a cseh cukor 36 lei, akkor a románainak legalább 40 leinek kellene lennie és ennek megfelelően kellene, hogy emelkedjenek a répaárak is. Ehelyett a cukor adóját fogják emelni kg.-kint 3 leivel anélkül, hogy az áremelésből a gazdáknak haszna lenne.

Frissen ültetett fákat szabad-e trágyázni? A faültetés megfelelő ideje az ősz. Nem vezet azonban célra, ha a frissen ültetett fát közvetlen trágyázással akarjuk segíteni. Ilyenkor a fának alig vannak hajszálygökerei s a trágyát nem képes hasznára fordítani. Mélyen is kerül ültetéskor a trágya, holott azt a felszínen a tányérra kellene adni. Utóbbi esetben elérjük, hogy a trágya nedvesen tartja a fa körül a talajt s ezért a fa könnyebben megered. Trágyalevet s műtrágyát csak egy év múlva tanácsos adni, amikor a hajszálygökerek már jól behatoltak a földbe. Ha azonban a talaj gyenge, azért az ültetéskor trágyázni akarunk, legjobban tesszük, ha trágyalevet állított tőzegkorpát vagy pedig komposztot keverünk a visszahányadó földbe. Mészhiány esetén jó hatással lehet, ha a gödörbe 75 cm. mélyen 1 kg. égetett s megőrölt meszet szórunk s csak erre tesszük a földet. Aműtrágyákkal óvatosan bánjunk. Csak gyenge adagot használjunk, azt is jól keverjük össze a földdel, ügyelve, hogy a gyökerek a műtrágyával közvetlenül ne érintkezzenek, mert többet árthatunk, mint használni akartunk.

Az „Azoform.” A növénytermelés mind inkább és inkább nagyobb súlyt kezd fektetni a talajban élő apró organizmusokra. Hogy ezek nélkül sem növényi sem állati élet el nem képzelhető, ez most már az egész organikus világ létének legsarkalatosabb tétele képezi. Az „Edafon” ma az okos növénytermelő legjobb barátja. (I. Dr. Nagy Endre: Cukorrépa termelését). Ennek a kérdésnek mintegy gyakorlati megoldása az „Azoform”, amely minden termesztett növényünknek megfelelő növényi és talaj baktériumot szolgáltat, nagyban emelve így a termés eredményeket. Egy pár kísérletet indított be az idei őszön az E. G. E. Növénytermelési Szakosztálya is az „Azoform”-mal, amelyeknek eredményeit érdeklődéssel várjuk.

P I A C.

Országos vásárok.

1926. december hó 6-án. Balázsfalva, Fogaras, Hagymásfalva, Sárköz, Miklóstelke, Monostor, Nagykároly, Nagytarna, Szászváros, Torda, Ujfalu. — 7-én. Nyáradszereda. — 8-án. Bihardíószeg, Érmihályfalva, Kápolnokmonostor, Uzon. — 9-én. Alsószopor. — 10-én. Nagyvárad. — 11-én. Gyalu, Nagymajtény. — 12-én. Érmihályfalva, Zaránd.

Állat piaci árak.

Fejőstehen drb.ként	— —	7—13,000 L.
Borjú élősúlyban	— —	37—38 „
Vágó exportmarha élősúlyban	— —	18—20 „
Beállítani való ökör	— —	18—19 „
Félig hizalt ökör	— —	20 „
Zsirserítés élősúlyban	— —	29—32 „

Terménypiac:

	Erdély	Bánát	Regát (Craiova)
Buza	— — 760	745	670—680
Rozs	— — 500—520	490—500	
Sörárpa	— — 580—600		600—620
Takarmányárpa	430—440	450—460	
Zab	— — 400—410	440—450	
Kukorica, régi	540—550	550—560	430—440
„, új	390	360—370	300
Burgonya	— 125	125	
Bükköny	— 600—620	600—620	
Borsó	— 650	650	
Ételborsó	— 800	800	

Szesz ára nagyban 127, kicsinyben 135—140 lei.

Borárak: Cerna—nagyenyedi borok per waggon 30—35 lei literenként. Apatelki 18—20 lei. Világos kovaszini 15—16 lei. Máriaföldi 15—16 lei. Szilágy megyei, érmelléki másodrendű 15 leitől. Uradalmi kor kevés, 16—18 lei. A regát leggyengébb borokért is 18—20 leit kérnek.

Pincészeti cikkek ára (dugó, címke, ólomkupak stb.) a múlt évvel szemben 35—40%-os drágulást mutat.

Heremag-piac a múlt hetivel szemben szilárdabbnak mondható. A hét közepén a keresés folyón az árak kb. 4% emelkedést mutattak. Arankamentes áru 60 lei körül mozgott. Kísarankás heremag, 93—94% tisztaságú áru 56 lei volt, nagyarankás 52—54 lei között ingadozott.

Lucerna-mag ára minőség szerint 54—65 lei között váltakozott.

APRÓHIRDETÉSEK.

APRÓHIRDETÉSEK ÁRA: savanként 4 lei. Vestag betűkkel szedett szavak kétszeres áron számíttatnak. Legkisebb apróhirdetés díja 40 lei.

Gróf Teleki Arvéd

Növények hasznáról

nagy illusztrált művének előfizetési ára:

egy példányért... 270 L.
három példányért... 540 „
portó egyenként... 15 „

szerző címére Cluj, Dorobanților 118 küldendő.

3983

Gazdasági szakiskolát végzett, jó bizonyítványokkal, bármiféle állást elfogad. Csombor Mihály Dés. Clujegy. 3987

Gazdatiszt, nős, 6 évi gyakorlattal állást keres. Konyha-gyümölcs kertészetben, szőlőművelésben, méhészetben nagy gyakorlattal. Megkereséseket Rohovánszky Károly intéző Tormac, Jud. Timis, kérek. 3988

!MEZŐGAZDÁKNAK!

Hernyóenyv „HÖCHST”. Száraz vetőmagcsávázó „TILLANTIN”, Vetőmagcsávázó „USPULUN”, Nedves vetőmagcsávázó „TILLANTIN” — „ZELIO” patkányirtó méreg, „ZELIO” egérintő méreg szemcsék. NITROGENTRÁGYÁK mint kénsavas ammónia, „LEUNA” salétrom és Harnstoff. Tovább a világhírű Bayer-féle „CERTAN” poloskairtó szer.

Kapható minden mezőgazdasági üzletben, drogeriában stb. — Ha nem volna raktáron, úgy fordulyon alábbi címhez:

ROMANIL Rt.

Timișoara, Bánáti-ház 3949

Képviselek: W. Weinrich et Ing. Zapfe Cluj, Galea Regele Ferdinand 99.

Terjesszük az Erdélyi Gazdát a gazdák körében!

Ismét kapható

a Krieger-féle REPARATOR

hűlés, csuz, köszvény elleni szer, minden gyógyszerárban. Ára 65 L. Ahol nem kapható, oda 3 üveget 210 Lei utánvétellel küld a főraktár:

Farmacia FLOHR Cluj.